

10

FAKTI PAR BĒĢLIEM

Bēgļi, patvēruma meklētāji un globāla cilvēku piespiedu pārvietošana ir kļuvusi par aktuālu tēmu politiskajās un sabiedriskajās debatēs. Tomēr šajās debatēs bieži valda mīti un faktu trūkums, tāpēc UNHCR jeb ANO Bēgļu aģentūra ir apkopojusi 10 faktus par bēgļiem, lai kļiedētu mītus un palīdzētu veidot faktos balstītu diskusiju.

1 1% pasaules iedzīvotāju ir pārvietoti piespiedu kārtā

Globāla cilvēku piespiedu pārvietošana šobrīd ir rekordaugsta, jo tās cēloņi kļūst arvien sarežģītāki un konflikti visā pasaulē arvien ieilgst. 2020. gada beigās 82,4 miljoni cilvēku tika piespiedu kārtā pārvietoti vajāšanas, militāru konfliktu, vardarbības un cilvēktiesību pārkāpumu dēļ. Šis skaits ir gandrīz dubultojies pēdējās desmitgades laikā. Šobrīd 1 no 95 pasaules iedzīvotājiem atrodas bēgļa gaitās.

Avots: UNHCR Global Trends 2020

2 Divas trešdaļas no visiem bēgļiem ir no tikai 5 valstīm

Kopumā vairāk nekā divas trešdaļas no visiem bēgļiem visā pasaulē jeb 68% ir no piecām valstīm. Bēgļi no Sīrijas turpina veidot lielāko daļu - 6,7 miljoni. Tiem seko bēgļi no Venecuēlas (4,0 miljoni), Afganistānas (2,6 miljoni), Dienvidsudānas (2,2 miljoni) un Mjanmas (1,1 miljoni).

Avots: UNHCR Global Trends 2020

3 Trīs no četriem bēgļiem dzīvo valstīs, kuras robežojas ar viņu izcelsmes valsti

73% bēgļu uzņem kaimiņvalstis, kuras robežojas ar viņu izcelsmes valsti. Tās ir dažas no pasaules nabadzīgākajām un vismazāk attīstītajām valstīm. Tikai 14% no pasaules bēgļiem ir izvietoti bagātākajās un attīstītākajās pasaules valstīs. Turklāt 95% no visiem bēgļiem, kuri 2020. gadā tika pārvietoti militāra konflikta rezultātā, ir no valstīm, kuras apdraud klimata pārmaiņas.

Avots: UNHCR Global Trends 2020

4 Miljoniem cilvēku ir piespiedu kārtā pārvietoti savas valsts robežās

Lai arī 26 miljoni bēgļu ir pametuši savu izcelsmes valsti, 48 miljoni ir iekšēji pārvietoti cilvēki, kuri atrodas bēgļu gaitās savas valsts robežās. Pat ja šie cilvēki nav šķērsojuši robežu, viņu aizsardzība un humānās vajadzības bieži vien ir tādas pašas kā bēgļiem, kuri pamet savu valsti. Valstis, kurās ir lielākās iekšzemes pārvietoto cilvēku populācijas, ir Kolumbija, Sīrija un Kongo Demokrātiskā Republika.

Avots: UNHCR Global Trends 2020

5

Bēgļu ierašanās Eiropā ir krasi mazinājusies

Pēdējos gados ir ievērojami samazinājies to bēgļu un migrantu skaits, kuri šķērso Vidusjūru un ierodas Eiropā. Izmantojot Vidusjūras maršrutu, 2020. gadā Eiropā ieradās 95 031 cilvēku. 2015. gadā tas bija aptuveni 1 miljons cilvēku. Aptuveni 1401 cilvēki 2020. gadā zaudēja dzīvību, cenšoties šķērsot Vidusjūru, kas ir vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Avots: UNHCR's Operational Data Portal, Mediterranean Situation

6

Trīs no četriem bēgļiem skar ilgstoša krīze

Tiek paredzēts, ka 76% jeb gandrīz 16 miljoni pasaules bēgļu būs pārvietoti ilgtermiņā. 2020. gada beigās tika fiksētas 49 ieilgušas konflikta situācijas, kuru rezultātā 25 tūkstošiem bēgļu nākas uzturēties uzņēmējvalstī jau piecus gadus. Viens no šādiem piemēriem ir Afganistānas bēgļu situācija, kura ilgst jau piecdesmit gadus.

Avots: UNHCR Global Trends 2020

7

95% gadījumu pārmitināšanu nav iespējams nodrošināt

Pieaugot bēgļu skaitam, aizvien aktuālāka un steidzamāka kļūst nepieciešamība pēcpārmitināšanas. UNHCR pieejamie dati rāda, ka 1,4 miljoniem bēgļu ir nepieciešama pārmitināšana, jo tiem nav pieejama pietiekama aizsardzība vai nav nodrošinātas citas vajadzības pašreizējā uzņēmējvalstī. Tajā pašā laikā tikai 34 400 bēgļu tika pārmitināti 2020. gadā, kas ir mazāk kā 2019. gadā, kad pārvietoto bēgļu skaits bija 107 800.

Avots: UNHCR Projected Global Resettlement Needs 2022, UNHCR Global Trends 2020

8

42% no piespiedu kārtā pārvietotajiem cilvēkiem ir bērni

Bērni veido 30% no pasaules iedzīvotājiem, taču 2020. gada beigās aptuveni 42% no visiem piespiedu kārtā pārvietotajiem cilvēkiem bija bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam. Bērnu īpatsvars ir īpaši augsts trijos Subsahāras reģionos, kur bērni un jaunieši veido pusi pārvietotās populācijas. UNHCR lēš, ka no 2018. līdz 2020. gadam gandrīz viens miljons bērnu ir dzimuši bēgļu gaitās, vidēji no 290 000 līdz 340 000 gadā.

Avots: UNHCR Global Trends 2020

9

Lielākā daļa bēgļu dzīvo urbānā vidē, nevis nometnēs

Vairāk nekā puse no pasaules piespiedu kārtā pārvietotajiem cilvēkiem dzīvo pilsētās. Piemēram, 90% no Sīrijas bēgļiem un lielākā daļa Venecuēlas bēgļu ir izvietoti pilsētās, kur tiem bieži vien jācīnās, lai izdzīvotu. Lai arī nometnes ir paredzētas tikai kā pagaidu risinājumi ārkārtas situācijās, daudzi bēgļi mēdz pavadīt desmitgades pagaidu patversmēs visā pasaulē, jo trūkst alternatīvu risinājumu.

Avots: UNHCR Global Trends 2020

10

Patvēruma meklēšana nav noziegums

Tiesības meklēt patvērumu citā valstī tiem, kas ir zaudējuši savu valsts aizsardzību, ir ietverta Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 14. pantā. Konvencija par bēgļa statusu ir pirmais dokuments, kas deklarācijā noteikto padarīja par juridiski saistošu. Tādēļ nav noziegums meklēt patvērumu, pat ja persona ir iekļuvusi valstī nelikumīgi.

Avots: Vispārējā cilvēktiesību deklarācija